

Forslag til Finanslov for 2024

(Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter)

Svarnotat

3. behandling

Indledning

For det første vil jeg på vegne af Naalakkersuisut takke Finans- og Skatteudvalget for udvalgets behandling af finansloven og det gode samarbejde.

Samtidig vil jeg fremkomme med en stor tak til det meget brede flertal af partierne bag finanslovsaftalen. Det er utrolig positivt, at de partier som underskrev er klar til at tage ansvar og fokusere på de mange ting, der samler os og som vi er enige om, frem for at se på på det der skiller os, for på den måde viser I jeres prioritering af, at samarbejde er vejen frem for fremskridt i vores land. Finanslovsaftalen lægger grundlaget for en række politiske tiltag i de kommende år, og i Naalakkersuisut ser vi frem til, at vi i fællesskab begynder at realisere disse til gavn for Vort Land.

I finanslovsaftalen fastholder vi et robust fundament for landets økonomiske politik i 2024. Det er i denne forbindelse nødvendigt at erindre, at Grønland er en del af verdenen, og at vi som land fortsat står i en usikker geopolitisk og økonomiske situation samt, at vi også kan rammes økonomisk.

Overskud på finansloven for 2024

På grund af forholdene i verdenen, og de kommende år hvor dårlige økonomiske forhold kan forekomme, bliver en stram og holdbar økonomisk ansvarlighed en nødvendighed – ikke kun for os men også for den næste generation.

Det vil i en sådan situation blive nødvendigt og gavnligt at vi i dag forventeligt vedtager en finanslov med overskud. For perioden 2024-2027 er der budgetteret med et samlet drifts- og anlægsoverskud, et såkaldt DAU-resultat på 1,3 mia. kr.

DAU resultatet kan og skal dog ikke læses isoleret. I henhold til Inatsisartuts Budget- og Regnskabslov er de offentlige budgetter i såvel selvstyret og kommunerne underlagt en vækstbegrænsning. Vækstbegrænsningen er på 2 procent fordelt over 4 år, idet der i ét år være en vækst på 1 procent. Formålet med loven er på sigt at reducere den offentlige sektors omfang og dermed sikre vort lands økonomiske holdbarhed for fremtidige generationer. Grænsen for udgiftsvækst medfører, at der hvert år er et begrænset råderum til nye udgifter. Det tilbageværende økonomiske råderum i 2024 er på 1,1 mio. kr.

En ansvarlig finanslov udgør et vigtigt fundament for samfundets styring. Men en finanslov kan ikke stå alene eller løse alle problemer. Mange af vort samfunds langsigtede udfordringer løses ikke

via Finansloven, men også søges løst via andre aftaler og tiltag, der efterfølgende skal omsættes til konkret handling med effekt. Naalakkersuisut fastholder derfor sin fokus på løbende og brede forhandlinger med flertal fra eller alle partierne i Inatsisartut med henblik på så vidt muligt at nå frem til langtidsholdbare løsninger. Vort land har brug for politikere der tager ansvar - også når der skal tages upopulære, men nødvendige beslutninger.

Med finanslovs sætter vi en ramme for en række kommende tiltag, hvoraf jeg vil komme ind på nogle af de væsentligste.

Fokus på sundhed

Vores sundhedsvæsen behøver ikke handle om partier. Det er helt centralt, at sundhedsvæsenet bliver bedre. Der nu indgået et sundhedsforlig mellem de ansvarlige partier i Inatsisartut. Derfor er der afsat en pulje til at realisere denne aftale i de kommende år startende med 35 mio. kr. i 2024. Den samlede pulje udgør 114,5 mio. kr. over en 4-årig periode. Beløbet afspejler behovet for at balancere samfundets ønske om serviceforbedringer med sundhedsvæsenets reelle muligheder for at udbygge kapaciteten. Sundhedsvæsenet mangler blandt andet hænder og faciliteter, og disse forhold kan man ikke ændre på med hurtige snuptagsløsninger, men målet er, at realiserer det velkoordineret og kontrolleret, så at befolkningen får størst gavn af det. På vegne af Naalakkersuisut, vil jeg gerne takke de partier og løsgænger som skrev under på sundhedsforliget.

Andre nye tiltag på vej

Naalakkersuisut har en række kortsigtede og langsigtede store planer og tiltag på vej. Jeg er derfor på Naalakkersuisuts vegne stolt af at kunne meddele, at den nye Holdbarheds- og Vækstplan 2 i går blev omdelt til Inatsisartut. Planen lanceres for offentligheden og pressen for uddybning i næste uge. Planen viser, at vi ved en sammenhængende reformindsats kan sikre øget holdbarhed i den samlede offentlige økonomi. Reformen bygger på fire reformspor med en vifte af konkrete initiativer, som Naalakkersuisut ser frem til et samarbejde om at omsætte til politiske aftaler og efterfølgende handling i praksis. Holdbarheds- og Vækstplanen danner således et fundament for reformtiltag på tværs af de centrale sektorer, og den vil derfor indgå som et fundament for alle større tiltag i de kommende år.

Naalakkersuisut har endvidere udarbejdet og omdelt en erhvervstilskudsanalyse til Inatsisartut, som giver et overblik over hvad vi bruger på erhvervstilskud og effekten deraf.

Naalakkersuisut har godkendt aftalegrundlaget for at kommunerne her i landet vil kunne omfattes af den danske Kommunekredit-ordning. Finans- og Skatteudvalget er anmodet om den endelige formelle godkendelse heraf. Tiltaget vil fra 2024 give kommunerne mulighed for under nærmere bestemte vilkår at låne op til i alt 4 mia. kr. via Kommunekredit.

Forhandlingerne om en skattereform fortsætter næste uge. Partierne modtager også snart invitationer. Fra Naalakkersuisuts side ser vi frem til mere godt samarbejde. Dog er det sikkert, at det bliver svært at tilfredsstille alle.

Afsluttende vil jeg på Naalakkersuisuts vegne tilkendegive, at der påbegyndes arbejde med, at afdække og stramme op imod systematisk sort arbejde. For vi ønsker, at opretholde vores velfærdssamfund og sociale ydelser, men det koster og skal finansieres igennem skatter og afgifter. Men desværre er virkeligheden sådan, at de fleste af os kender til eksempelvis sort udleje af værelser eller lejligheder eller organiseret salg af mad og drikke, hvor indtægterne ikke opgives til skattevæsenet. Lad det være sagt helt klart: Sort arbejde er ulovligt, foragteligt og ødelæggende for vores samfunds sammenhængskraft og for opretholdelsen af vores velfærdssystem. Jeg vil derfor opfordre til, at samfundet hjælper og underretter myndighederne. Hvis det ikke sker, vil opretholdelsen af sundhedsvæsenet, socialforsorgen, uddannelsesvæsenet samt børn og ældre etc. blive en udfordring.

Samarbejdet med kommunerne

Forhandlingerne om årets bloktilskudsforhandlinger med kommunerne er foregået i konstruktiv og positiv ånd. Den 3. november indgik Naalakkersuisut og kommunerne på denne baggrund en aftale om bloktilskud til kommunerne for 2024. Naalakkersuisut ser frem til et fortsat godt samarbejde med kommunerne også i det kommende år. Det bliver i stigende grad vigtigt med et tæt samarbejde om den økonomiske planlægning og udførelsen af centrale offentlige borgerrettede opgaver på blandt andet det sociale område, ældreområdet og uddannelsesområdet, så vi som samfund får mest ud af de menneskelige og økonomiske ressourcer i opgaveløsningen i den samlede offentlige sektor. Jeg vil særligt benytte lejligheden til at kvittere for kommunernes velvilje til at vi sammen i det kommende år bliver klogere på, hvordan bloktilskudsmidlerne til boligbyggeri i kommunerne kan udnyttes bedre.

Naalakkersuisuts ændringsforslag til 3. behandlingen

Ændringsforslagene er fyldigt omtalt i Finans- og Skatteudvalgets tillægsbetænkning, hvor jeg kun skal nævne nogle enkelte.

Der er afsat yderligere 8 mio. kr. til KNI årligt med henblik på servicekontrakten om vareforsyning. Samtidig nedsættes selskabets udbyttekravet til 0. Det er Naalakkersuisuts forventning, at KNI hermed har det fornødne økonomiske grundlag for en fortsat stabil vareforsyning til bygderne i yderdistrikterne og de mindre bosteder.

Der afsættes ligeledes 8 mio. kr. til en servicekontrakt med Neqi A/S for året 2024. Midlerne afsættes i første omgang kun for ét år, idet der i løbet af 2024 forventes at foreligge en plan for omstrukturering af Neqi, som kan reducere behovet for støtte i de efterfølgende år.

Opførslen af ungdomsboliger i alle dele af landet fortsætter i de kommende år. Med dette finanslovsforslag lægges grundet for kommende ungdomsboliger f.eks. i Sarfannguit, Paamiut, Qasigiannnguit og Narsaq. Naalakkersuisut regner med, at i de kommende år, at flere af byggerierne i bygderne i yderdistrikterne fortsætter.

Der afsættes i alt 6 mio. kr. i 2024-2025 til at forbedre helikopterbetjeningen i Sydgrønland. Hermed kan opretholdes et passende serviceniveau i hele året, indtil lufthavnen i Qaqortoq tages i brug.

Som en del af aftalen om finansloven for 2024 afsættes der i alt 9 mio. kr. over finanslovsperioden til at projektere yderligere udbygning af regionale landingsbaner. Nye lufthavne projekteres først i Tasiilaq og Ittoqqortoormiit, som tidligere analyser har vist har gode business cases bag sig. Hernæst følger øvrige landingsbaner i henholdsvis Diskobugten og Sydgrønland.

Bevillingen til genetableringsstøtte øges med henblik på at finansiere særlige hjælpeforanstaltninger til fiskere, fangere og fåreholdere, som udsættes for katastrofelignende forhold grundet klimaændringerne.

Den traditionelle hundeslædekultur er vigtig for vores land, og vi øger derfor tilskuddet til hundeslædevæddeløb med 1,1 mio. kr. årligt. Vi afsætter også 250 t. kr. til Qajaq Forbundet. Vi omfavner samtidig nutiden, idet vi som noget nyt har afsat 100.000 kr.. Midlerne er for eksempel blevet afsat til E-sport, med henblik på at støtte deltagelse i internationale turneringer.

Gode plejefamilier/plejeforældre over hele landet gør et stort og uegennyttigt arbejde, som vi som samfund skylder dem en stor tak for. Derfor er vi glad for, at vi med dette finanslovsforslag og med partiernes og løsgængerens underskrift yder midlerne til supervision for 1½ mio. kr. årligt. Samtidig begynder et arbejde for at sikre, at skattereglerne ikke står i vejen for familierne fungerer som plejefamilier/plejeforældre.

Naalakkersuisut har fremsat et ændringsforslag, som giver Naalakkersuisut hjemmel til at indskyde op til i alt 400 mio. kr. i NunaGreen A/S med henblik på at konsolidere det økonomiske grundlag for det kommende vandkraftbyggeri i Buksefjorden og i Qasigiannuguit / Aasiaat. Finans- og Skatteudvalget har i sin tillægsbetænkning indstillet ændringsforslaget til vedtagelse. Udvalget har samtidig anmodet om, at udvalget orienteres, når bemyndigelse udnyttes. Dette ønske finder Naalakkersuisut helt naturligt og rimeligt og vil derfor naturligvis efterkomme dette.

Der afsættes en pulje på 3 mio. kr. i 2024 og 5 mio. kr. årligt til implementering af den kommende uddannelsesstrategi. Uddannelsesstrategien skal medvirke til at understøtte målene i Holdbarheds- og Vækstplan 2, og puljen vil derfor blive udmøntet i et bredt samarbejde i Naalakkersuisut.

Endelig vil jeg nævne, at provenuskønnet fra indførselsafgifter hæves på baggrund af, at importen af returemballage forventes øget væsentligt i det kommende år, når Nuuk Imeqs produktion ophører, som følge af ejernes beslutning om at lukke selskabet. Fremover vil vi som samfund således i højere grad gå over til at importere øl og sodavand fra udlandet. Disse varer vil blive underlagt de eksisterende indførselsafgifter, de afgifter har allerede eksisteret i mange år – og det med at de er nye er ikke sandt. Ligeledes forventes det, at detailhandlens indkøbspriser for drikkevarerne vil være lavere, end det er tilfældet i dag. Men de samlede effekter på

forbrugerpriserne her i landet kan ikke afgøres præcist, fordi detailhandlen fastsætter deres egne priser. Men det forventes at være af mindre omfang. Det bemærkes af Naalakkersuisut, at dette har under efterårssamlingen givet anledning til en del politisk debat. Når jeg nu har muligheden vil jeg korrigere dette: at Naalakkersuisut på dette Inatsisartut efterårsmøde ikke har fremsat nye afgifter for indførsel og har ikke lavet forslag til at hæve afgifterne. Tværtimod er der fremsat og vedtaget et lovforslag om at sænke, ja, I hørte rigtigt, at sænke indførselsafgiften på emballage og fjerne en række indførselsafgifter på kød, som heldigvis nød bred opbakning fra de underskrevet.

Afslutning

Afsluttende vil jeg på vegne af Naalakkersuisut gerne takke alle for det engagerede arbejde, der har været i forbindelse med de politiske forhandlinger om finanslovsforslaget for 2024 såvel her i Inatsisartut som i Departementet for Finanser og Skatter og tilhørende styrelser.

Med disse ord ser jeg frem til en positiv og konstruktiv afsluttende finanslovsdebat her i salen.